

Помпезна прослава пете годишњице независности Црне Горе још једном је показала да је питање националног идентитета свакако једно од најважнијих и најтемељнијих питања не само на Балкану. Толико пута отписани и оспоровани национални идентитет опет се свом силином вратио у политички простор, показујући колико је тешко циљаним државним инжињерингом створити посебан национални идентитет који је неопходан да би се ова државна конструкција направљена мимо и против историјске традиције добила стварни национални смисао и значај. На ову значајну празнину указао је Мило Ђукановић у свом обраћању на слављеничком конгресу његове владајуће партије.

„Обновом државности нису завршени послови по питању идентитета. Треба афирмисати црногорски језик и радити на превазилажењу подела везаних за православну цркву у Црној Гори. Обновом државног статуса нису завршени сви послови, посебно не по питању националног и културног идентитета. Противници црногорске државности и идентитета нису презали од непрестаног подривања фундаменталних вредности црногорске дежаве и друштва.“ Из ових ставова сасвим је очигледно да би државност Црне Горе добила пуни смисао и функционалност и значај потребно је створити чак и нову јединствену православну цркву и устоличити црногорски језик као део успостављења недостајаћег националног идентитета. До сада је непознат пример у политичкој историји Балкана, али вероватно и у ширим просторима да вођа једне већ вишедеценијске владајуће партије отворено тражи стварање нове јединствене православне цркве и стварање пре свега политичких услова за доминацију црногорског језика. Иако се челници независне Црне Горе стално позивају на мултиетичност и европске вредности овакав начин залагања за изградњу стабилног националног идентитета као својеврсног државно подржаног пројекта показује у ствари тежњу ка коначном стварању једног вође, једне цркве и једног исконструисаног доминантног државног језика.

И овога пута није изостало указивање на опасност од претећег великосрпског империјализма и тежње да се на супротстављању српском националном идентитету гради и оснажи очигледно недорасли и нејаки црногорски национални идентитет који очигледно није у довољној мери учвршћен да би гарантовао успех државног инжењеринга. Подаци из истраживања о друштвеној ситуацији у Црној Гори пет година након референдума показују да би данас 56 посто становника гласало за независност а против би било 46 посто. Овај податак је очигледно био велики ударац за владајуће структуре Црне Горе јер показује да државни пројекат стварања националног идентитета није далеко одмакао. Подаци из недавно одржаног пописа само ће вероватно потврдити ову чињеницу. Ови подаци јасно показују да се не може само на антисрпској платформи градити национални идентитет независне државе Црне Горе, то

свакако важи и за остале државе настале разбијањем федералне Југославије.

Иако се челници независне Црне Горе стално позивају на мултиетичност и европске вредности овакав начин залагања за изградњу стабилног националног идентитета као својеврсног државно подржаног пројекта показује у ствари тежњу ка коначном стварању једног вође, једне цркве и једног исконструисаног доминантног државног језика.

Истраживач из Црне Горе Милан Бешић је у својим коментарима о овом истраживању изнео следеће ставове. „Ово заправо говори о томе да је питање државног идентитета Црне Горе, заправо ствар дубоког историјског сукоба другог трајања, који не може и неће бити разрешен брзо и лако. Да вера у државу неће расти брзо потврђује и податак према коме 44,4 посто испитаника сматра да је Црна Гора након осамостаљења кренула правим путем, 24,7 посто сматра да је тај пут погрешан, док 30,8 посто нема мишљење. Нивоом демократије у Црној Гори задовољно је 54,2 одсто грађана, док је 45,8 одсто незадовољно“.

Без обзира на то што се инжињеринг стварања националне црногорске изузетности спроводи институционално већ више деценија тај процес није могао да поништи дубоку историјску традицију постојања и трајања српства у Црној Гори. На Цетињу је још 1947. године објављена књига Јагоша Јовановића *Стварање црногорске државе и развој црногорске националности* са посебним поглављем – „Развој Црне Горе као националне државе“.

Данас је више него јасно да је стварање независне државе Црне Горе био и остао искључиво политички пројекат не само актуелне владајуће олигархије којој још само недостаје толико потребни функционални и интегративни национални идентитет да би могла свој државни пројекат националног инжињеринга да доведе до краја. Сводећи при томе грађане Црне Горе који се изјашњавају као припадници српског народа и који говоре српски језик на продужену руку великосрпске политике Београда. Србија је судећи по изјавама Миле Ђукановића и његових агилних идеолошких трабаната и даље највећи проблем на Балкану јер она не жели да призна независност Косова и Метохије и не одриче се својих империјалних тежњи према Црној Гори.

Подаци из истраживања о друштвеној ситуацији у Црној Гори пет година након референдума показују да би данас 56 посто становника гласало за независност а против би било 46 посто.

Званична Србија је задржала своју већ пословичну позицију активне неутралности настојећи да и даље одржи отворено питање положаја српског народа у Црној Гори не желећи да ово питање заоштрава инсистирањем на његовој конститутивности. Од Србије се готово ултимативно тражи да развија добросуседске односе и по цену пренебрегавања интереса српског народа. Међутим, и даље се јасно показује да је политичка воља владајућих олигархија и то не само у Црној Гори основни политички чинилац и покретач не само у обликовању начина владавине већ у формирању и структурирању нових националних идентитета и државних творевина. На једном од пописа у време важења још увек официјалног братства и јединства у Црној Гори је проценат Срба пао испод десет посто, да би након разбуктавања разбијања југословенске заједнице равноправних народа и народности тај проценат се попео на близу 40 посто, а припадност српском језику и Српској православној цркви на 60 посто. Тада је била сасвим другачија политичка ситуација, а то значи да се није могао спроводити данашњи државни инжињеринг стварања посебног црногорског националног идентитета. И сам покушај насилног и октроисаног стварања и конструисања југословенске нације није могао да успе, а са оваквим историјским искуством се данас суочава политичка олигархија независне Црне Горе, тим више су присутни све фарсичнији елементи у садашњем неприкривеним незадовољству због немогућности да се брже и политички ефикасније подрије и разори српски национални идентитет, а оснажи државни концепт стварања црногорског државотворног идентитета. Заговорници експресног идентитетског инжињеринга имају своје политичке епигоне и у Србији. То се епигонство може препознати у речима Чедомира Јовановића које је он изнео на Изборној скупштини ЛДП-а тврдећи и даље да Србија нарушава стабилност региона. „Кључно је питање идентитета; шта је Србија и где су њене границе. Да ли смо ми грађанско друштво. Ако јесмо, морамо да почнемо да водимо политику 21. века“.

Србија је судећи по изјавама Миле Ђукановића и његових агилних идеолошких трабаната и даље највећи проблем на Балкану јер она не жели да призна независност Косова и Метохије и не одриче се својих империјалних тежњи према Црној Гори.

Није се тешко сложити да једно од кључних политичких и друштвених питања садржано у изазовима функционисања идентитета, али постављати данас дилему шта је Србија и да ли она зна шта је грађанско друштво говори о стварној озбиљности и утемељености политичара који покреће ту врсту питања.

Не ради се ту о пуком незнању већ о далекосежној политичкој тежњи да се функционисање грађанског друштва одвоји од постојања јасно одређеног и утемељеног српског националног идентитета. Грађанско друштво не може да постоји у пседомодернизаторском политичком безваздушном простору јер његов настанак је везан за грађанске револуције у којима су у створене савремене нације, а самим тим се и формирали национални идентитети који доживљавају своје дубоке промене и аберације, али не могу се стварати изван реалних историјских процеса и мимо дубоко укорењених традиција. У то су се уверили и творци независне црногорске државе, али то није јасно још само представницима наших тзв. грађански оријентисаних странака који би Србију вратили на почетак њене историје, на стварање новог идентитета у коме не би било места за националну свест, националне вредности и традиције српског народа.